

'Hiermee hoef ik nooit van een arts afhankelijk te zijn'

30 januari 2020, 5:00

Interview Oudere met laatstewilmiddel

Beeld Marcel van den Bergh / de Volkskrant

De zogeheten zelfdodingspil is omstreden, maar onder ouderen is er zeker behoefte aan. Een van hen legt uit waarom hij ze in huis heeft én anderen eraan helpt. 'Het is een geruststelling.'

Halverwege het gesprek staat Henk (83) ineens met een grote sleutel in zijn handen. Behoedzaam loopt hij de trap af naar de grijze kluis in de kelder van zijn huis. Daar pakt hij een klein plastic Hema-doesje uit met twee potjes. In elk potje zitten twee witte pillen.

'Kijk', zegt hij opgewekt, terwijl hij er één tussen duim en wijsvinger houdt. 'Dit zijn ze nou.'

Dit zijn de 'zelfdodingspillen', 'middel X', 'de pil van Drion', oftewel het laatstewilmiddel waarover nu al een paar jaar door Coöperatie Laatste Wil wordt gepraat. Vier pillen, voor hem en zijn vrouw. Drie gram van een legaal verkrijgbaar conserveermiddel. Eeuwig houdbaar.

Hiermee kunnen ze zonder tussenkomst van een arts op een 'humane' manier een einde aan hun leven maken, op het moment dat zij zelf hun leven 'voltooid' achten.

Onder in het doosje zit een A4'tje uit de printer. 'U hebt middel X ontvangen', staat er. Op het blad staat naast de chemische naam van de stof beschreven hoe degene die de twee pillen slikt na 15 minuten in coma zal raken. 'De dood treedt in door hartritmestoornis en hartstilstand', aldus de tekst. 'Realiseer u dat er geen tegengif is. Zodra u het poeder hebt ingenomen, zult u sterven.' Op het papier staan ook aanwijzingen, zoals: 'Zorg dat u een goed antibraakmiddel in huis hebt.'

Henk – niet zijn echte naam – grijnst, vol zelfvertrouwen. 'Ik heb niet zo'n doodsangst hoor', zegt hij. De dood? Daar moeten we gewoon mee leren omgaan, zegt hij. 'Ik heb een brandblusser aan de muur, een gevarendriehoek in mijn auto, en een laatstewilmiddel in mijn kluis.'

Hoe hij aan die pillen komt? Via Coöperatie Laatste Wil leerde hij de juiste mensen kennen. 'Ik stuurde iemand een mailtje, maakte wat geld over en op een dag kwam DHL langs met het pakketje', zegt hij. 'Ik was speciaal voor de bezorger thuis gebleven. Je wil ook niet dat zoiets bij de burens wordt afgeleverd.' Tegenwoordig, zegt hij, 'gaat het er trouwens wat professioneler aan toe. Het kost nu een paar tientjes. En het gebeurt niet meer met DHL.'

Voltooid leven

Donderdag worden de resultaten gepresenteerd van een onderzoek naar 'voltooid leven', in opdracht van het ministerie van VWS: *Perspectieven op de doodswens van ouderen die niet ernstig ziek zijn*. Het onderzoek draait om de vraag hoe groot deze groep ouderen eigenlijk is, onder welke omstandigheden ze leven en waarom ze precies dood zouden willen.

Maar wie zelf in de Nederlandse huiskamers gaat kijken, ontdekt ook wel waar de behoeften precies liggen. Want dit onderwerp leeft, vooral onder ouderen. 'Ik heb deze pillen niet omdat ik nú dood wil', zegt Henk. 'Ik wil ze hebben voor het geval dát ik dood zou willen. Het is een geruststelling. Zodat ik nooit afhankelijk zal zijn van de vraag of een arts me wel of niet wil helpen.'

Het is precies het geluid dat hij van alle anderen ook hoort, zegt hij: dit middel geeft rust.

Beeld Marcel van den Bergh / de Volkskrant

De afgelopen twee jaar is in Nederland een ondergrondse beweging ontstaan van mensen die elkaar via geheime wegen voorzien van het laatstewilmiddel. Ook Henk werkt daar actief aan mee, al deelt hij niet zelf uit. Dat gaat via via. Ergens in het land worden de pillen gedraaid. Riskant? 'Ach', zegt Henk. 'Ik heb de oorlog nog meegemaakt. Mijn vrouw bracht verzetskranten rond. Dát was pas link.'

Bang voor justitie is hij niet echt. 'Moeten ze mij gaan opsluiten? Een man van 83?'

Hoopje mens van 40 kilo

Henk is een welgesteld, gelukkig man. Hij is hoogopgeleid, werkte voor zijn pensioen op internationaal niveau als bouwkundige. Hij heeft

kinderen en kleinkinderen die het goed doen in het leven. Hij raakte overtuigd toen hij zag hoe zijn eigen vader, een succesvol zakenman, dement werd en in een verpleeghuis verschrompelde tot een hoopje mens van 40 kilo. 'Hij zat vastgebonden op zijn stoel, anders viel hij eraf', zegt hij. 'Het was mensonterend. Hij zat gewoon te wachten tot hij dood ging. Toen ik dat zag, dacht ik: dit gaat mij niet gebeuren.'

Even leek alles bovengronds te gaan. In 2018 besloot Coöperatie Laatste Wil, opgericht voor mensen die hun leven op autonome wijze willen beëindigen, over te gaan tot het actief verspreiden van middel X in kluisjes. Maar justitie zette een streep door dat plan: hulp bij zelfdoding is strafbaar, en het leveren van X voor zelfdoding valt daar ook onder. Aldus justitie.

Maar sindsdien is de strijd niet gestaakt. Integendeel.

Henk is een van de mensen die voorlichting geeft, en als een soort 'zelfstandige cel' opereert. Zo voert hij huiskamergesprekken, met maximaal vier, vijf man tegelijk. Hij heeft er al tientallen opzitten. 'Af en toe word ik gebeld', zegt hij. 'En dan ga ik langs bij mensen en geef ik informatie. Dat mag. Dat is niet strafbaar. Een paar dagen geleden kreeg ik een telefoontje van een bejaard artsenechtpaar. Zij waren vergeten om tijdens hun werkbare leven wat handige medicatie achter te houden.'

Nou, ze zijn inmiddels voorzien, zegt hij. Net als de overige bezoekers van zijn huiskamergesprekken. 'Ze vroegen het allemaal. Waar kan ik het krijgen? Hoe moet ik het doen?' Van twee weet hij dat ze het middel uiteindelijk innamen.

Verkeerde plannen

Is hij bevreesd voor mensen die verkeerde plannen hebben? Hij haalt zijn schouders op. 'Ik ben ze nog niet tegengekomen', zegt hij. 'Maar natuurlijk let ik wel op. En als er een jong meisje langskomt met

liefdesverdriet, dan zeg ik: maak wat van je leven.' Dat het middel vrij beschikbaar is, baart hem geen zorgen: iemand die dood wil, vindt altijd wel een manier. 'Er zijn hoge flats genoeg.' Wel is hij principieel tegen de nieuwe plannen van D66, dat stervensbegeleiders wil aanstellen bij de laatstewilpil. 'Het gaat juist om waardig sterven in eigen regie', zegt hij.

Zijn kinderen weten dat hij deze pillen heeft. 'Het moment zal een keer komen', zegt hij rustig. Ook al is hij nu nog zo scherp als wat.

En zijn vrouw? In de huiskamer is het even stil. Ze vertelt dat ze zelf het liefst met behulp van een arts zou willen overlijden. 'Maar ik heb respect voor zijn wens', zegt ze liefdevol.

Denkt u aan zelfdoding? Neem contact op met 113 Zelfmoordpreventie via 0900-0113 en www.113.nl.

Heeft u informatie over het 'laatstewilmiddel', of wilt u uw verhaal kwijt, dan kunt u contact opnemen via onderzoek@volkskrant.nl. De anonimiteit van tipgevers is gewaarborgd; wij publiceren niets zonder uw toestemming.